

Opetusministeri Ulf Sundqvistin
3.10.1972 eduskunnan perustusla-
kivaliokunnalle antama suullinen
selitys.

Herra Puheenjohtaja

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on toimittanut tiedokseni liberaalisen kansanpuolueen eduskuntaryhmän jäsenten allekirjoittaman kirjelmän, jossa 31.5.1972 teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta ja osakunnasta annettuun asetukseen (442/72) liittyvä toimintani katsotaan lainvastaiseksi ja jossa eduskuntaa pyydetään ryhtymään sen johdosta ministerivastuulain edellyttämiin toimenpiteisiin. Mainitun muistutuskirjelmän johdosta on minulle nyt ministerivastuulain 3 §:n mukaisesti varattu tilaisuus antaa kirjallinen tai suullinen selitys.

Ennen kuin ryhdyn käsittelemään muistutuskirjelmässä esitettyjä väitteitä, haluaisin todeta, että ministerivastuulain mukaisen muistutuksen esittäminen asiassa, joka koskee annetun asetuksen lainmukaisuutta, on valtiosääntöoikeudellisesti erikoislaatuinen. Lainvastaisuushan ei muistutuskirjelmän mukaan ilmene ministerin toiminnassa asetuksen valmistelun tai käsittelyn yhteydessä, vaan asetuksen sisällössä. Saattaa tietenkin olla niin, että kirjelmällä halutaankin vain päästä siihen, että teknillisen korkeakoulun ylioppilaskuntaan ja yleensä ylioppilaskuntiin liittyvät juridiset kysymykset tulevat eduskunnan ja sen perustuslakivaliokunnan tutkittaviksi. On kuitenkin huomattava, että asetuksen väitetty lainvastaisuus voitaisiin saattaa hallitusmuodon 92 §:n 2 momentin nojalla tutkittavaksi hallinto-oikeudellisen lainkäytön järjestyksessä. Nyt esillä olevassa tapauksessa perustuslakivaliokunta joutuu muistutuksen tutkimiseksi ottamaan kantaa asetuksen perustuslain- ja lainmukaisuuteen. Kun perustuslakivaliokunta nyt ryhtyy tutkimaan tämän asetuksen perustuslain- ja lainmukaisuutta, merkinnee se sitä, että vastaavanlaista menettelyä voidaan soveltaa minkä muun asetuksen suhteen tahansa. Näin

on tavallaan luotu uusi valtiosääntöoikeudellinen instituutio: vähintään viisi kansanedustajaa voi saattaa minkä tahansa asetuksen eduskunnan tutkittavaksi väittämällä jonkun tai kaikkien ministerien menetelleen sen antamisen yhteydessä lainvastaisesti ja esittämällä sen johdosta ministerivastuulain mukaisen muistutuksen. Koska itse kannatan eduskunnan vallan lisäämistä yleensäkin, pidän tällaista kehitystä myönteisenä. Eri asia tietenkin on, miten siihen tulisi suhtautua perustuslakien tulkintakäsymyksenä.

Mainitulla 31.5.1972 annetulla asetuksella toteutettiin eräitä muutoksia teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan ja sen osakuntien asemaan ja organisaatioon. Uudella asetuksella siirrettiin ylioppilaskunnan valvonta, joka aikaisemman 9.7.1953 annetun asetuksen (321/53) mukaan kuului lähinnä rehtorille, opetusministeriölle. Samalla poistettiin ylioppilaskunnan velvollisuus ilmoittaa rehtorille ylioppilaskunnan tai sen edustajiston kokouksessa käsiteltäväksi tulevat asiat ja ylioppilaskunnan tai sen edustajiston kokouksessa tehdyt päätökset sekä rehtorin oikeus kieltää ylioppilaskunnan tarkoituksiin soveltumattoman asian ottaminen käsiteltäväksi sekä korkeakoulun hallintokollegion oikeus kieltää päätöksen täytäntöönpano.

Vastaavasti siirrettiin ylioppilaskunnan ja sääntöjen jäsenmaksun vahvistaminen hallintokollegilta opetusministeriölle.

Muutoksenhakuoikeus ylioppilaskunnan päätöksiin, joka aikaisemmin oli mahdollista sekä tarkoituksenmukaisuus- että laillisuusperusteilla rajoitettiin vain laillisuusvalituksiin. Ylioppilaskunnassa toteutettiin ns. actio popularis-järjestelmä, jollainen on noudatettavana myös kunnallishallinnossa.

Tämän lisäksi valitusoikeutta laajennettiin siten, että kun aikaisemmin oli valitusoikeus vain ylioppilaskunnan jäsenillä, on valitusoikeus nyt jokaisella henkilöllä sillä perusteella, että hänen yksityistä oikeuttaan on loukattu. Valitusinstanssiksi tuli uuden asetuksen mukaan hallintokollegin asemasta opetusministeriö.

Ylioppilaskunnan organisaatiossa toteutettiin se muutos, että

mahdollisuus siirtää ylioppilaskunnan päätösvaltaa erityiselle taloustoimikunnalle poistettiin.

Aikaisemman asetuksen mukaan teknillisen korkeakoulun ylioppilaiden keskuudessa toimi kaksi osakuntaa, suomenkielinen (Tekniikan Ylioppilaat) ja ruotsinkielinen (Teknologföreningen). Annetulla asetuksella lakkautettiin suomenkielinen osakunta TY, jonka itsenäinen toiminta oli jo kauan sitten lakannut ja joka oli käytännössä sulautunut TKYhyn. Sen sijaan ruotsinkielinen osakunta, TF, säilytettiin. Osakuntaan kuuluminen on uuden asetuksen mukaan vapaaehtoista, kun kumotun asetuksen mukaan opiskelijan oli pakko kuulua jompaankumpaan osakuntaan. Teknologföreningenin aseman suhteen tehtiin asetuksella samantapaiset muutokset kuin TKYn asemaan.

Sen sijaan uusi asetus ei lainkaan merkinnyt muutosta niihin kysymyksiin, joihin muistutuskirjelmässä on puututtu: jäsenyysperusteet jäivät ennalleen, jäsenmaksuvelvollisuus niin ikään, tosin sillä muutoksella, että jäsenmaksun vahvistaa hallintokollegion asemasta opetusministeriö. Myös asetuksen antamisperuste on sama kuin vuonna 1953 annetun asetuksen.

Kun muistutuskirjelmästä voisi saada sen käsityksen, että ylioppilaskunnan pakkojäsenyys ja jäsenten jäsenmaksuvelvollisuus ylioppilaskunnalle olisivat jonkinlainen tällä asetuksella luotu instituutio, on syytä esittää pieni katsaus teknillisen korkeakoulun ylioppilaskuntaa koskevan säännösten historialliseen kehitykseen. Kuten tiedetään, ns. pakkojäsenyys on ollut asetuksella säädettyä jo vuodesta 1908.

Vuoden 1908 asetus

Suomen Polyteknillinen opisto muutettiin Suomen Teknilliseksi korkeakouluksi Tsarskoje Selossa 2 päivänä huhtikuuta (20 päivänä maaliskuuta) 1908 annetulla asetuksella (N:o 12) sisältävä Suomen Teknillisen korkeakoulun säännöt:

Mainitun asetuksen 44 § kuuluu seuraavasti:

"Hyvän järjestyksen ja jalojen pyrintöjen edistämiseksi muodostavat kaikki korkeakouluun kirjoitetut ylioppilaat Teknillisen korkeakoulun ylioppilasyhdistyksen. Joka korkeakoulussa on suorittanut tutkinnot ja lisäopinnoita varten vielä sinne jää, saakoon kuitenkin itse päättää, tahtooko kuulua tähän yhdistykseen vai ei."

Vuoden 1941 asetus

Vuonna 1941 annettiin uusi asetus teknillisestä korkeakoulusta (A 12.9.1941/678). Mainitulla asetuksella ylioppilasyhdistyksen nimi muutettiin ylioppilaskunnaksi, joka säilyi edelleen pakkojäsenyhteisönä.

Asetuksen 52 §:n 1 momentti kuului seuraavasti:

"Kaikki korkeakoulun kirjoissa olevat opiskelijat ovat jäseninä Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnassa, jonka tarkoitus on jäsentensä henkisten ja taloudellisten pyrkimysten edistäminen."

Kuten sanamuodosta käy ilmi, poistettiin vuoden 1941 asetuksella loppututkinnon suorittaneen, mutta korkeakoulun kirjoissa olevan opiskelijan oikeus olla kuulumatta ylioppilaskuntaan.

Vuoden 1953 asetus

Kun teknillisestä korkeakoulusta annettu asetus uudistettiin vuonna 1953 (72/53), erotettiin ylioppilaskuntaa koskevat säännökset korkeakoulusta annetusta asetuksesta omaksi asetukseksi. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta ja osakunnista 9 päivänä heinäkuuta 1953 annetun asetuksen (321/53) 1 §:n 1 momentti kuuluu seuraavasti:

"Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan jäseniä ovat kaikki teknillisen korkeakoulun kirjoissa olevat opiskelijat."

Mainitun asetuksen 3 §:n mukaan "ylioppilaskunnan tarkoituksiin soveltuvat menot suoritetaan sen omaisuudesta saaduilla tuloilla sekä niillä maksuilla, jotka ylioppilaskunta on oikeutettu hallintokollegin suostumuksella määräämään jäsentensä suorittavaksi. Muu tulo on käytettävä siihen tarkoitukseen, jota varten se on hankittu tai saatu."

Toukokuun 31 päivänä annetulla asetuksella siis säilytettiin teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan järjestelmä, joka oli siellä ollut voimassa jo vuodesta 1908 lähtien. On melkoisen erikoista, että nyt, yli 50 vuotta hallitusmuodon voimaantumisen jälkeen katsotaan hallitusmuodon vastaiseksi järjestelmä, joka oli voimassa jo ennen hallitusmuodon voimaantumista ja joka on säilytetty ennen nyt annettua asetusta jo kahdella hallitusmuodon säätämisen jälkeen annetulla asetuksella.

Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta on edellä esitetyn historiallisen katsauksen valossa melko huono kohde, kun halutaan ryhtyä kumoamaan ylioppilaskuntien automaattijäsenyyttä hallitusmuodon tulkinnan kautta. Mutta yhtä vähän voidaan muistutuskirjelmässä esitettyä tulkintaa pitää oikeana muidenkaan maamme korkeakoulujen olemassa olevien tai perustettavaksi aiottujen ylioppilaskuntien osalta.

Kirjelmässä vedotaan hallitusmuodon 10 §:n säännöksiin yhdistymisvapaudesta ja esitetään, että ns. pakkojäsenyys olisi mainitusta lainkohdasta johtuvaksi väitetyn ns. negatiivisen yhdistymisvapauden kanssa. Ensinnäkään ei oikeustieteessä pidetä lainkaan selvänä sitä, että HM 10 §:ssä lainkaan tarkoitettaisiin negatiivista yhdistymisvapautta. Toiseksi on hyvin kyseenalaista, voidaanko mainitun lainkohdan lainkaan katsoa koskevan ylioppilaskuntia. Ylioppilaskunta ei ole aatteellinen yhdistys, vaan erityisiä tarkoituksia varten julkisen vallan toimesta muodostettu julkisoikeudellinen yhteisö.

Mainittakoon, että professori Veli Merikoski on kirjassaan "Korkeakoulujen ja ylioppilasyhdistysten oikeudellinen asema" (s. 65) todennut, että

"Oikeudelliselta luonteeltaan on ylioppilaskunta pakko-yhdystyskunta, lainsäätäjän määrätynlaisia tehtäviä varten järjestämä julkisoikeudellinen korporaatio. Se kuuluu niihin 'lainsäädäntötoimenpitein erityisiä tarkoituksia varten järjestettyihin yhdistyksiin', jotka v:n 1919 yhdistyslain (AsK N:o 1) 1 §:n 2 momentin mukaisesti jäävät yhdistyslain soveltamispiirin ulkopuolelle. Ylioppilaskunta ei voi samalla vapaudella kuin vapaat, yhdistyslain alaisuuteen kuuluvat yhdistykset päättää omista asioistaan eikä se esim. voisi edes jäsentensä yksimielisellä päätöksellä päättää lakkaamisestaan."

Ylioppilaskuntajärjestelmä oli voimassa jo ennen hallitusmuodon voimaantuloa maassamme silloin olleissa kahdessa korkeakoulussa, Helsingin yliopistossa ja Suomen Teknillisessä korkeakoulussa, ja sen jälkeen on säännön mukaan perustettu julkisoikeudellinen ylioppilaskunta kaikkiin hallitusmuodon voimaan tulon jälkeen toimintansa aloittaneisiin korkeakouluihin. Tosin kahta lukuunottamatta, nimittäin 1.8.1972 itsenäistynyttä Tampereen teknillistä korkeakoulua ja 1.9.1972 toimintansa aloittanutta Kuopion korkeakoulua, koska opetusministeriö on katsonut korrektiksi

odottaa nyt esillä olevan muistutuskirjelmän käsittelemistä ennen kuin se ryhtyy toimenpiteisiin asetuksen antamiseksi näiden korkeakoulujen ylioppilaskunnista.

Osasta valtion korkeakoulujen ylioppilaskuntia on maininta asianomaista korkeakoulua koskevassa laissa (Helsingin yliopiston ylioppilaskunta, Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta ja Oulun yliopiston ylioppilaskunta), minkä lisäksi niistä on annettu erilliset asetukset. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta on vanhastaan säädetty asetuksella. Muista, eläinlääketieteellisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta, Joensuun korkeakoulun ylioppilaskunnasta ja Lappeenrannan teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta sekä väliaikaisen opettajakorkeakoulun ylioppilaskunnasta on säädetty asianomaista korkeakoulua koskevissa asetuksissa.

Yksityisten korkeakoulujen ylioppilaskunnista on yhdestä, Tampereen yliopiston ylioppilaskunnasta, säädetty yliopistoa koskevassa asetuksessa. Muut ovat rekisteröityjä yhdistyksiä, ja kahden yksityisen korkeakoulun ylioppilaskunnan (KY ja TuKY) oikeudellinen asema on epäselvä.

Kun automaattijäsenyyteen perustuvien ylioppilaskuntien olemassaolo näin ollen on koko hallitusmuodon voimassa olon ajan katsottu korkeakouluihin olennaisesti kuuluvaksi järjestelmäksi, on yleisen ylioppilaskuntajärjestelmän katsottava saavuttaneen melko selvän oikeudellisen aseman. Missään tapauksessa ei tällaisen vanhan järjestelmän muuttamiseen voi olla oikea keino yhtäkkiä kehitetyn uuden juridisen tulkinnan omaksuminen. On lisäksi erityisesti syytä kiinnittää huomiota mitä tällaisesta tulkinnan muuttamisesta seuraisi.

Oikeusopillisen pohdiskelun puitteissa voidaan tietysti aina kehitellä uusia tulkintoja, mutta tässä tapauksessa tulkinnan muutos merkitsisi melkoista sekasortoa kaikissa maamme ylioppilaskunnissa. Pakkojäsenyyden yhtäkkinen poistaminen merkitsisi teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan ja luultavasti useiden muiden maamme ylioppilaskuntien saattamista taloudelliseen ahdinkotilaan. Se merkitsisi myös vakavaa huonontumista niihin moninaisiin opintososiaalisiin ja kulttuuripalveluihin, joita

ylioppilaskunnat tarjoavat jäsenilleen. Suomen ylioppilaskunnat muodostavatkin tässä suhteessa ainutlaatuisen esimerkin Euroopan moneen muuhun maahan verrattuna, mitä on pidettävä varsin merkittävänä.

Voidaan tehdä ajatuskoe, mikä olisi ollut seuraus jos teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan asetus olisi annettu sellaisessa muodossa kuin muistutuskirjelmän allekirjoittajat ilmeisesti haluaisivat. Teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunta harjoittaa mm. laajaa liiketoimintaa ja sillä on huomattavia investointeja, joista suurin on ylioppilaskuntatalo Dipoli. Ylioppilaskunnan taloudellisen toiminnan pohjaksi laaditut kustannuslaskelmat perustuvat luonnollisesti myös automaattijäsenyyteen ja sen perusteella kannettaviin jäsenmaksuihin. Jos näiden pohja olisi yht`äkkiä poistettu, olisi seurauksena todennäköisesti ollut taloudellinen katastrofi. Silloin ehkä olisi ollut melko vakavastikin esillä ministerivastuun toteuttaminen tällaiseen operaatioon osallistuneita ministereitä kohtaan.

Mitä sitten tulee ylioppilaskunnan jäsenten jäsenmaksuvelvollisuuteen ylioppilaskunnalle, on todettava, että tässäkään suhteessa uusi asetus teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta ei merkinnyt muutosta vallinneeseen tilanteeseen. Uutuus uudessa asetuksessa oli tosin se, että siinä nyt nimenomaisesti säädetään, että jäsenmaksun kantamista valvoo korkeakoulu. Tämä merkitsi vain teknillisessä korkeakoulussa vanhastaan vallinneen järjestelmän mainitsemista asetuksessa. Samanlaista ylioppilaskunnan jäsenmaksujen perimistapaa kuin teknillisessä korkeakoulussa noudatetaan myös useimmissa muissa korkeakouluissa.

Muistutuskirjelmässä katsotaan, että jäsenmaksu olisi tosiasiallinen opiskelumaksu ja että siitä olisi hallitusmuodon 62 §:n mukaan säädettävä lailla. Tämä maksu ei kuitenkaan mene korkeakoululle, vaan ylioppilaskunnalle. Se on seuraus siitä, että korkeakoulun opiskelijat kuuluvat ylioppilaskuntaan, eikä siitä, että opiskelijat käyttävät oppilaitosta. Hallitusmuodon 62 § koskee vain valtion laitoksia, eikä sitä ole sovellettu esim. kunnallisiin maksuihin. Näin ollen se ei myöskään koske ylioppilaskunnan tapaiselle julkisoikeudelliselle yhteisölle suoritettavia maksuja. Jäsenmaksua on pidettävä kunnallisveroon ver-

rattavana veronluonteisena rasituksena, joka on seuraus ylioppilaskunnan itsehallintoon kuuluvasta taloudellisesta omavastuisuudesta.

Jäsenmaksuvelvollisuus ylioppilaskunnille liittyy olennaisesti ylioppilaskuntien olemukseen, ja sillä on samalla tavalla vakiintunut asema kuin ylioppilaskuntien automaattisella jäsenyydellä. Sen poistaminen merkitsisi kauan vallinneen, vakiintuneen oikeustilan muuttamista, eikä tällaista muutosta käsitykseni mukaan voida aikaansaada vain tulkinnan tietä.

Vielä on muistutuskirjelmässä väitetty, että asetuksen antaminen kokonaisuudessaan on vailla laillista pohjaa, koska se on annettu teknillisestä korkeakoulusta 23.12.1952 annetun lain 10 §:n nojalla, joka oikeuttaa antamaan tarkempia määräyksiä teknillisestä korkeakoulusta. Kuten edempänä todetaan, ylioppilaskunta on olennaisesti korkeakouluun liittyvä instituutio. Se johtaa jopa koko olemassaolonsa korkeakoulusta. Ylioppilaskuntia koskevat säännökset ovat useiden muiden korkeakoulujen osalta ao. korkeakoulua koskevassa laissa tai asetuksessa. Ylioppilaskunnan kuulumista korkeakoulun piiriin ei olennaisesti muuta se, valvooko ylioppilaskunnan toimintaa korkeakoulu vai joku muu instanssi, esimerkiksi nyt puheena olevassa tapauksessa opetusministeriö. Tässä on lisäksi todettava, että myös vuoden 1953 asetus oli annettu mainitun lainkohdan nojalla, joten nyt annettu asetus ei tässäkin suhteessa merkinnyt muutosta aikaisempaan järjestelmään.

Erikoislaatuinen on muistutuskirjelmän lisätoteamus, että asetuksen antamista ei liioin voida perustaa hallitusmuodon 28 §:ään, koska ylioppilaskunta ei ole "hallintovirasto" tai "yleinen laitos". Hallitusmuodon 28 § kuuluu kokonaisuudessaan seuraavasti:

"Presidentillä on oikeus, mikäli ei tässä hallitusmuodossa toisin säädetä taikka sitä oikeutta ole valtioneuvostolle uskottu, antaa asetuksia asioista, jotka ennestään ovat hallinnollisilla säännöksillä järjestetyt, niin myös asetuksella tarkempia määräyksiä lakien täytäntöönpanosta, valtion omaisuuden hoidosta sekä hallintovirastojen ja yleisten laitosten järjestysmuodosta ja toiminnasta. Asetukseen älköön otettako säännöstä, joka sisältäisi lain muutoksen.

Asetukset annetaan ja julkaistaan niinkuin laeista 20 §:n 2 momentissa on säädetty."

Kun teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnasta oli jo vuonna 1908 säädetty asetuksella, sitä voitaneen kiistatta pitää vuoden 1919 hallitusmuodon tarkoittamana asiana, "jotka ennestään ovat hallinnollisilla säännöksillä järjestetyt". Näin ollen ase- tus olisi luonnollisesti voitu antaa myös viittaamatta teknil- lisestä korkeakoulusta annettuun lakiin, pelkästään HM 28 §:n nojalla.

Edellä esitetyn perusteella pidän eduskunnalle osoitettua muis- tutuskirjelmää perusteettomana. Sen sijaan on todettava, että maamme ylioppilaskuntien oikeudellinen asema kaipa erityisesti yksityisten korkeakoulujen ylioppilaskuntien kohdalla esiinty- vien vaikeuksien johdosta yhtenäistämistä. Muistutuskirjelmässä ja viime aikoina julkisuudessa esitettyjen ylioppilaskuntaju- ridiikkaa käsittelevillä kannanotoilla on ollut se hyvä puoli, että ne ovat jälleen virittäneet keskustelun ylioppilaskuntien merkityksestä ja samalla tavallaan jälleen tehneet ajankohtai- seksi vuonna 1968 vireille tulleen hankkeen ylioppilaskuntalain säätämiseksi. Kysymystä ylioppilaskuntien asemasta tulisi näh- däkseni kuitenkin tarkastella käytännön elämään, ylioppilaskun- tien tosiasialliseen merkitykseen ja niiden tehtäviin liitty- vänä kysymyksenä kuin teoreettisjuridisena probleemana. Tämän vuoksi haluaisin lopuksi esittää eräitä näkemyksiä ylioppilas- kuntien asemasta.

Suomen korkeakouluopiskelijoille on leimallista voimakas jär- jestäytymisperinne. Vanhimmalla ylioppilaskunnalla, Helsingin yliopiston ylioppilaskunnalla, on lähes 100 vuotta ollut tun- nustettu julkisoikeudellinen asema ja itsehallinto ja tänä vuon- na 100-vuotisjuhliaan viettävällä teknillisen korkeakoulun yli- oppilaskunnalla silläkin jo yli 60 vuotta. Järjestäytymisperin- teessä voidaan nähdä kaksi oleellista piirrettä. Toisaalta yli- oppilaiden järjestötoiminnan on katsottu liittyvän olennaisesti korkeakoulun antamaan opetukseen; yhteiskunnallinen toiminta ylioppilaskunnissa on täydentänyt korkeakoulussa tapahtuvaa teo- reettisluonteista opetusta. Toisaalta opiskelijat ovat itsehal- lintoyhteisöjensä puitteissa itse huolehtineet eräistä korkea- koululle tai yhteiskunnalle kuuluvaksi katsottavista tehtävistä, joista alkujaan olennaista osaa merkinneet kurinpitokysymykset ovat nykyään kokonaan saaneet väistyä tärkeiden opintososiaalis- ten tehtävien tieltä.

Mitä ensinnäkin tulee ylioppilaiden vanhan järjestäytymisperinteen vaikutuksiin, voidaan todeta, että sen ansiosta meillä on lähes täysin välttytty siltä kehitykseltä, joka on johtanut opiskelijaliikehdintään muun muassa Yhdysvalloissa, Ranskassa ja Saksan Liittotasavallassa. Järjestäytymisperinne ja ylioppilaskunnissa vallinnut demokraattinen hallintojärjestelmä takaa myös sen, että meillä ei kaikkien korkeakouluuyhteisön jäsenten tasarvoiseen osallistumiseen perustuvan hallintojärjestelmän toteuttaminen korkeakouluissa merkitsisi opiskelijoille uutta, täysin vierasta tilannetta.

Ylioppilaskunnat huolehtivat itse tai muodostamiensa toimintaorganisaatioiden kautta erittäin tärkeistä opintososiaalisista tehtävistä. Näistä mainittakoon opiskelija-asuntoloiden rakentaminen ja ylläpitäminen, opiskelijaruokailun järjestäminen, kurssikirjojen kustannustoiminta ja opintososiaaliset neuvontapalvelut sekä opiskelijoiden lasten päivähoito. Näiden pääasiasa yhteiskunnalle kuuluviksi katsottavien tehtävien siirtämistä valtiolle ja kunnille ei voida toteuttaa kuin asteittain, ja toisaalta ylioppilaskunnat saattavat olla sopivimpia julkisoikeudellisia organisaatioita huolehtimaan ainakin eräistä niistä.

Ylioppilaskuntien tarjoamat kulttuuripalvelut sekä niiden piirissä tapahtuva kulttuuri- ja aatteellinen toiminta muodostaa merkittävän osan opiskelijoiden yleisestä kansalaisyhteiskunnasta.

Viime aikoina on ylioppilaskuntien ja niiden keskusjärjestön, Suomen ylioppilaskuntien liiton merkitys etujärjestöinä voimakkaasti kasvanut. Yhteiskunnassamme tapahtuvan demokraattisen päätöksenteon kannalta on ensiarvoisen tärkeätä, että opiskelijoiden kannat erilaisiin korkeakouluja ja opintososiaalisia asioita koskeviin kysymyksiin sekä myös laajempiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin tulevat selvästi ilmi. Ylioppilaskuntien olemassaolo merkitsee sitä, että on olemassa yhteisö, joka kiistattomasti edustaa kaikkia korkeakoulun opiskelijoita ja että opiskelijoiden kannanotot muodostuvat demokraattisen päätöksentekojärjestelmän kautta.

Niitä etuja, joita automaattiseen jäsenyyteen perustuvien, demokraattisen järjestelmän mukaisesti toimivien ylioppilaskuntien

olemassaolosta seuraa, voidaan pitää tärkeämpinä kuin sitä eräillä tahoilla omaksuttua näkemystä, että pakkojäsenyys periaatteessa olisi kielteistä. Automaattijäsenyyteen perustuvaa jäsenmaksuvelvollisuutta voidaan sitäkin pitää perusteltuna niin kauan kunnes ylioppilaskunnille kuuluvat tärkeät yhteiskunnalliset tehtävät saadaan julkisen rahoituksen piiriin. Tulevaisuudessa onkin pyrittävä lisäämään julkisen rahoituksen osuutta ylioppilaskuntien harjoittamassa opintososiaalisessa toiminnassa sekä kulttuuritoiminnassa, sekä pyrittävä siirtämään opintososiaalisia palveluja valtion ja kuntien hoidettavaksi.

Ylioppilaskuntien aseman selkiinnyttämiseksi sekä eräiden yksityisten korkeakoulujen ylioppilaskuntien epäselvästä asemasta johtuvien epäkohtien poistamiseksi tulisikin saada aikaan kaikkia ylioppilaskuntia yhteisesti koskeva ylioppilaskuntalaki. Ylioppilaskuntalailla saatettaisiin kaikkien maamme ylioppilaskuntien asema samanlaiselle lainsäädännölliselle pohjalle. Suomen ylioppilaskuntien liitto onkin tietävästi ryhtynyt omalla tahollaan valmistelemaan ehdotusta ylioppilaskuntalaiksi. Myös opetusministeriössä on ryhdytty toimenpiteisiin lain valmistelemiseksi. Tällä hetkellä odottavat kuitenkin Tampereen teknillisen korkeakoulun ja Kuopion korkeakoulun opiskelijat pikaista ratkaisua ylioppilaskuntakysymyksessään. Kun teknillisen korkeakoulun ylioppilaskunnan alaosastona toimineen ja Tampereen teknillisen korkeakoulun itsenäistyessä TKYn ulkopuolelle joutuneen Tampereen Teekkarit nimisen -opiskelijayhdistyksen varat ja velat odottavat edelleen uutta omistajaa, ja kun Kuopion korkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa on ylioppilaskunnan puuttuminen ehtinyt aiheuttaa monenlaista hankaluutta, ei näiden ylioppilaskuntien perustamisessa tulisi viivytellä, vaan niistä olisi voitava antaa asetukset mahdollisimman pian. Myöskin jo pitkään vireillä olleet Helsingin yliopiston ylioppilaskunnan ja Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunnan **asetusuudistukset** tulisi toteuttaa mahdollisimman pian.